

GEIR WOXHOLTH

Selskapsrett

i et nøtteskall

5. UTGAVE

SELSKAPSRETT

I ET NØTTESKALL

GEIR WOXHOLTH

SELSKAPSRETT

I ET NØTTESKALL

 GYLDENDAL

© Gyldendal Norsk Forlag AS 2024

5. utgave, 1. opplag 2024

ISBN 978-82-05-60916-7

Omslagsdesign: Kristin Berg Johnsen

Sats: Type-it AS, Trondheim 2024

Brødtekst: Minion 10,5/15

Papir: 90 g Amber Graphic

Trykk: LOS Digital AS, Norge 2024

Alle henvendelser om boken kan rettes til

Gyldendal Akademisk

Postboks 6730 St. Olavs plass

0130 Oslo

www.gyldendal.no/akademisk

akademisk@gyldendal.no

Materialet i denne utgivelsen er vernet etter åndsverkloven. Uten uttrykkelig samtykke er eksemplarframstilling bare tillatt når det er hjemlet i lov eller avtale med Kopinor (www.kopinor.no). Bruk av hele eller deler av utgivelsen som input eller som treningskorpus i generative modeller som kan skape tekst, bilder eller annet innhold, er ikke tillatt uten særskilt avtale.

Gyldendal vektlegger bærekraft når vi velger trykktjenester og papir. Ta godt vare på boken, og om du ikke lenger skal ha den, gjennvinn den på riktig måte. Se www.gyldendal.no

Forord

Boken gir en elementærfremstilling av selskapsretten. Den er primært skrevet for juridiske studenter. Formålet er dels å gi dem en *innføring* i faget før de gir seg i kast med den atskillig mer detaljerte hovedlitteraturen, dels å gi dem en mulighet for en enkel *repetisjon* med henblikk på eksamen. Boken kan naturligvis også tjene som en enkel innføring i selskapsretten for andre enn jusstudenter.

Boken bygger gjennomgående på samme systematikk som Woxholth, *Selskapsrett*, som er hovedlitteratur ved masterstudiet i rettsvitenskap ved Universitetet i Oslo. En del av fremstillingen er identisk, eller nærmest identisk, med *Selskapsrett*. Dette er tilsettet. Det er ingen grunn til å gjøre om på en utprøvd systematikk og heller ikke til å omskrive emner som det allerede er nedlagt betydelig arbeid med, og som er fremstilt slik at de må antas å oppfylle faglige og pedagogiske krav.

Imidlertid er det enkelte emner under læringskravene til masterstudiet i rettsvitenskap ved Universitetet i Oslo som *ikke* er behandlet i denne boken. Og en del av emnene under læringskravene som *er* behandlet, er ikke behandlet med på langt nær samme intensjonsdybde som i *Selskapsrett*. Dette er også tilsik-

6 FORORD

tet; det er en ren konsekvens av at boken er en elementærfremstilling, utelukkende med de to forannevnte siktemålene: innføring og repetisjon. Av de nevnte grunner er det også tilsiktet at boken *ikke* dekker læringskravene ved masterstudiet i rettsvitenskap ved Universitetet i Oslo. Så kjære jusstudent, bruk boken til det den er egnet til!

Denne utgaven er den femte, oppdatert med rettspraksis og lovendringer pr juni 2024.

Oslo, juni 2024

Geir Woxholth

Innhold

DEL I GRUNNLEGGENDE SELSKAPSRETT	13
1.0 Selskapsretten og selskapsformene	13
1.1 Selskapsretten: Rettslig plassering	13
1.2 Selskapsrettens betydning	14
1.3 Selskapsrettslig avtalefrihet?	15
1.4 Selskapsbegrepet	15
1.5 Selskapsdeltakere. Selskapsandeler	17
1.6 Valg av selskapsform	18
1.7 Selskapsformene	19
1.71 Personsselskap og kapitalselskap	19
1.72 Ansvarlig selskap	19
1.73 Aksjeselskap	23
1.74 Allmennaksjeselskap	26
1.75 Kommandittselskap	27
1.76 Enkeltpersonforetak	29
1.8 Andre organisasjonsformer	29
1.81 Det tingsrettslige sameiet	29
1.82 Stiftelse	30
1.83 Forening	32
1.84 Samvirkeforetak	33
2.0 Selskapets stiftelse. Foretaksregistrering	34
3.0 Grunnleggende aksjeselskapsrett	38
3.1 Aksjekapital og aksjeinnskudd	38
3.2 Aksjebevis, aksjeeierbok, aksjeeierregister	39
3.3 Aksjeeier, aksjeeierrettigheter	40
3.4 Aksjen som formuerettighet	42
3.5 Aksjeeierrettighetene ved aksjeovergang	45
4.0 Grunnleggende om ansvarlige selskapers rettsforhold	48
5.0 Enkelte prinsipper i aksjeselskapsretten	51
5.1 Prinsippet om den indirekte heftelse	51

8 INNHOLD

5.2	Prinsippet om den begrensede heftelse	51
5.3	Prinsippet om bunden egenkapital	52
5.4	Prinsippet om aksjeeierdemokrati	55
5.5	Prinsippet om minoritetsvern	56
5.6	Prinsippet om likhet	57
5.7	Prinsippet om forbud mot myndighetsmisbruk	57
5.8	Prinsippet om offentlighet	58
5.9	Prinsippet om lojalitet	58
6.0	Enkelte prinsipper for ansvarlige selskaper	60
6.1	Innledning: Prinsippene om innskuddsfrihet og ubegrenset ansvar	60
6.2	Prinsippet om enstemmighet	60
6.3	Prinsippet om lojalitet	61
7.0	Rettsgrunnlag: Lov, vedtekter, selskapsavtale, aksjeeieravtaler	61
7.1	Lovgivningen	61
7.2	Vedtekter/selskapsavtale	62
7.21	Innledning	62
7.22	Vedtektene	62
7.23	Selskapsavtalen	64
7.24	Særlig om selskapsformålet	64
7.3	Aksjeeieravtaler	66
8.0	Selskapet som juridisk person	67
9.0	Avtaler mellom selskap og aksjeeier eller medlem av selskapets ledelse mv	68

DEL II EIERNES ANSVARSFORHOLD OG INNSKUDDSPLIKT .....

71

1.0	Innledning	71
2.0	Aksjeselskap/allmennaksjeselskap	72
2.1	Upersonlig, indirekte og begrenset ansvar	72
2.2	Formelt kapitalkrav. Krav til forsvarlig egenkapital og likviditet. Reglene om innbetaling av aksjekapital	73
2.3	Identifikasjon og ansvarsgjennombrudd	77
3.0	Ansvarlig selskap	79
3.1	Personlig, direkte og ubegrenset ansvar	79
3.2	Regress	83

DEL III FINANSIERING AV SELSKAPETS VIRKSOMHET .....

85

1.0	Innledning: Egenfinansiering og fremmedfinansiering	85
2.0	Egenfinansiering	86

3.0 Fremmedfinansiering	87
4.0 Egenkapital og fremmedkapital	88
5.0 Selskapets «frie» egenkapital	90
6.0 Kapitalnedsettelse	92
7.0 Kapitalforhøyelse	93
7.1 Innledning	93
7.2 Fondsemisjon	94
7.3 Emisjon mot nyttegning og innskuddsplikt	94

DEL IV ORGANISASJON OG MYNDIGHET.

REPRESENTASJON UTAD	97
1.0 Innledning	97
2.0 Organiseringen av aksjeselskaper/allmennaksjeselskaper ...	98
2.1 Generalforsamlingen	98
2.11 Generalforsamlingen som øverste organ	98
2.12 Ekstraordinær generalforsamling	102
2.13 Tidspunkt og innkalling	102
2.14 Lik stemmerett – én aksje gir én stemme. Stemmerettsbegrensninger	103
2.15 Flertallskrav. Beslutningsdyktighet	105
2.16 Møteregele	106
2.2 Selskapets ledelse: Styret, daglig leder og bedriftsforsamling	107
2.21 Selskapets ledelse	107
2.22 Styret	107
2.221 Valgforsamlingen for styret. Antall styremedlemmer. Flertallskrav	107
2.222 Styrets myndighet, oppgaver og ansvar ..	108
2.223 Godtgjørelse fra selskapet til styremedlemmer	111
2.224 Særlig om styrets fastsettelse av lederlønninger og annen godtgjørelse til ledelsen	111
2.225 Styremedlemmers tjenestetid. Fjerning av styremedlemmer	112
2.226 Styrets saksbehandling	113
2.227 Krav til kjønnsrepresentasjon i styret ...	115
2.23 Daglig leder	116
2.24 Bedriftsforsamlingen	118
2.3 Revisor	119
3.0 Organisering av ansvarlige selskaper	120
3.1 Selskapsmøtet	120

10 INNHOLD

3.11	Obligatorisk organ	120
3.12	Sammensetning	121
3.13	Selskapsmøtets kompetanse	121
3.14	Saksbehandling	122
3.2	Den enkelte deltaker	123
3.3	Styret	124
3.31	Fakultativt organ	124
3.32	Sammensetning. Krav til kjønnsrepresentasjon	124
3.33	Saklig myndighet	125
3.34	Saksbehandling	126
3.4	Daglig leder	128
3.5	Revisor	129
4.0	Representasjon utad	129
4.1	Grunnleggende om organkompetanse	129
4.2	Sondringen mellom rett og legitimasjon i selskapsretten	130
4.3	Aksje- og allmennaksjeselskap	131
4.4	Ansvarlig selskap	135

DEL V DELTAKERNES RETT TIL SELSKAPSFORMUEN . 137

1.0	Innledning	137
2.0	Utdelinger fra aksje- og allmennaksjeselskaper	138
2.1	Hovedprinsipp. Lovgrunn. Begrepsbruk: Bunden og fri egenkapital	138
2.2	Utdelingsbegrepet	143
2.3	Utbyttreglene	144
2.4	Sanksjoner ved ulovlige utdelinger mv	149
3.0	Utdelinger fra ansvarlige selskaper	150

DEL VI SALG AV SELSKAPSANDEL. UTLØSNING ETTER OPPSIGELSE . 155

1.0	Innledning	155
2.0	Aksje- og allmennaksjeselskap	156
2.1	Aksjenes omsettelighet	156
2.2	Nærmere om samtykkekrav og samtykkenektelse	158
2.3	Vedtektsfestede personklausuler	163
2.4	Forkjøpsrett	164
3.0	Ansvarlig selskap	165
3.1	Omsettelighet	165
3.2	Overdragerens og erververens rettsstilling som følge av overdragelsen	166
3.3	Uttreden	168

DEL VII MISLIGHOLD MV. UGYLDIGHET.	
SANKSJONER	169
1.0 Innledning	169
2.0 Mislighold mv	170
2.1 Misligholdsreglernes virkeområde	170
2.2 Særlig om mislighold mv og anvendelse av sanksjoner ved overdragelse av selskapsandel	171
2.3 Sanksjonsbruken ved andre misligholdsspørsmål mv ...	171
2.31 Utelukkelse. Utløsning. Innløsning	171
2.32 Oppløsning	176
2.33 Hevning	178
2.4 Ugyldighet	179
2.5 Erstatningsansvar	180
2.51 Problemstilling	180
2.52 Krav mot selskapet	180
2.53 Krav fra selskapet. Ansvarsgrunnlaget. Selskapets tap	181
2.54 Ansvarsgrunnlaget: Krav fra andre enn selskapet ..	185
 DEL VIII PANTSETTELSE OG KONKURS	191
1.0 Pantsettelse av selskapsandeler	191
1.1 Pantsettelse av aksjer	191
1.2 Pantsettelse av en andel i ansvarlige selskaper	192
2.0 Konkurs i selskapsforhold	193
 DEL IX OPPLØSNING OG AVVIKLING	
(LIKVIDASJON)	197
1.0 Oversikt	197
2.0 Oppløsning etter beslutning fra deltakerne	198
3.0 Oppløsning etter krav fra en deltaker	198
4.0 Avvikling (likvidasjon)	199
 DOMSREGISTER	201
 STIKKORD	203

Domsregister

Høyesterett

Rt 1924 s 226	174
Rt 1930 s 481	182
Rt 1930 s 498	183
Rt 1930 s 533	187
Rt 1930 s 854	91
Rt 1933 s 33	187
Rt 1952 s 967	174
Rt 1966 s 1120 (Polaris-dommen)	47
Rt 1968 s 983	194
Rt 1976 s 1414	193
Rt 1979 s 81	183
Rt 1983 s 1401 (Tøttavang-dommen)	19, 24
Rt 1985 s 319 (Ringnes-dommen)	21
Rt 1989 s 296 (SAFE Drilling-dommen)	21
Rt 1989 s 545	143
Rt 1991 s 119	183
Rt 1993 s 1518	143
Rt 1995 s 1026 (Sandakergården)	144
Rt 1996 s 672 (Kongeparken)	78
Rt 1996 s 742 (Minnor-dommen)	78
Rt 1996 s 1463 (Labogas-dommen)	181

202 DOMSREGISTER

Rt 1997 s 1330	172
Rt 1998 s 106 (Vest-Telemark Bilruiter)	40
Rt 1999 s 330 (Nordenfjeldske Creditreform AS)	117
Rt 1999 s 353 (Specialized Europe BV)	117, 132
Rt 1999 s 1682 (Østlendingen)	160, 162
Rt 2002 s 1110 (Bodum)	171
Rt 2003 s 713 (Norway Seafoods)	44, 176
Rt 2004 s 1816 (Skiltmaker)	189
Rt 2006 s 765 (Actinor)	188
Rt 2007 s 1392 (Flesberg)	44, 163, 176
Rt 2008 s 385	144
Rt 2010 s 306 (Hempel-dommen)	78
Rt 2012 s 543 (Bastesen)	188
Rt 2012 s 1628 (Nordavis)	59, 105
Rt 2013 s 241 (Stangeskovene)	159, 161
Rt 2015 s 600	133
HR-2016-1439-A (Bergshav Holding)	44, 174, 176, 177
HR-2016-1440-A (Håheller)	74, 75, 79, 186
HR-2017-2375-A (Ulvesund)	59, 117, 185
HR-2018-111-A (Ree Mineral Holding)	59
HR-2019-1969-A (Ernst & Young)	189
HR-2020-1947-A (Skoledrift)	59
HR-2022-1148-A (Lakselus)	79
HR-2022-2484A (Spiro Medical)	186
Underretter	
RG 1991 s 911 (Agder)	187
RG 1992 s 707	182
RG 1995 s 412 (Frostating)	117, 132
RG 2000 s 1180	117
RG 2010 s 547	172
LB-2008-127836	172, 178
LB-2011-53084	173
LE-2012-51422	172
LB-2014-197026	20
LB-2014-197043	20
LF-2019-38063	177, 178

Stikkord

A

absolutt flertall 127
aksje 17
aksjebevis 17, 39
aksjeeier 17, 40
aksjeeierbok 39
aksjeeierdemokrati 55
aksjeeierregister 39
aksjeinnskudd 38
aksjekapital 38
aksjeklasse 104
aksjeovergang 45
aksjeselskap 23, 38
aksjetegning 181
aksjonær 17
aksjonæravtale 66
aktivitet 20
allmennaksjeselskap 26
alminnelig flertall 55
andelsbevis 49, 193
ansvarlig selskap 19, 48, 80
ansvarsform 71
ansvarsgjennombrudd 77
ansvarsgrunnlag 185
antall styremedlemmer 107, 124

avkastning 137, 155
avvikling 197

B

bedriftsforsamling 118
beføyelse 40
begrensede heftelse 51
begrenset ansvar 72
begrenset deltakeransvar 19
beslagsrett 195
beslutningsdyktighet 114
bestemt formål 30
bristende forutsetning 169
bufferfunksjon 178
bunden egenkapital 52, 139

D

daglig ledelse 116
daglig leder 128
delt ansvar 81
delt deltakeransvar 22
demokratiprinsipp 55
disposisjonsrettighet 41
dynamisk perspektiv 18

E

egenfinansiering 86
 egenkapital 88
 egenkapitalinnskudd 85
 eiendomsrett 31
 eiendomsrettsbegrep 40
 eierbegrensning 163
 eierforsamling 98
 ekstraordinær generalforsamling
   102
 ektefelleskifte 49
 eneeierforetak 29
 enestyre 124
 enkeltpersonforetak 29
 enstemmighet 60
 enstemmighetskrav 123
 enstemmighetsprinsipp 48
 erstatningsansvar 149, 180
 erstatningskrav 181
 erstatningsplikt 153
 EØS-avtalen 61

F

felles regning og risiko 21
 fellesaktiva 195
 fellesformue 195
 felleskreditor 195
 finansiering 85
 firmategningsrett 130, 131
 fjerning av styremedlemmer 112
 flertallskrav 105
 fondsemisjon 94
 forkjøpsrett 157, 164
 formuerett 14
 formuerettighet 16, 42, 155
 formuestap 182, 184
 formuesverdi 30
 fortrinnsrett 195
 forvaltnings- og tilsynsansvar
   108
 forvaltningsrettighet 41, 101
 fremmedfinansiering 86, 87

fremmedkapital 87
 fri egenkapital 138
 fritt omsettelig 156
 fullmakt 130
 fullmektig 101
 fysiske og elektroniske møter 99,
   120

G

generalklausul 57
 gevinst 137, 155
 gjennombruddsansvar 79
 gjennomskjæringsansvar 78
 gjensidig fradragsrett 196
 godtgjort 46
 godtgjørelse 111, 112, 151
 gyldighetsregel 68

H

habilitetsregel 114
 hevning 178

I

ideell eierandel 17
 identifikasjon 77
 indirekte heftelse 51
 individualrettighet 41
 inhabil 117, 128
 innkalling 102, 122
 innkallingsmåte 122
 innløsningspapir 192
 innskuddsemisjon 94
 innskuddsfrihet 60
 instruksjons- og omgjøringsrett
   98, 110

K

kapitalandel 138
 kapitalforhøyelse 93
 kapitalinnskudd 48
 kapitalkrav 73
 kapitalnedsettelse 92

kapitalselskap 19
 kjønnsrepresentasjon i styret 115
 kommandittist 28
 kommandittselskap 19, 27
 komplementar 28
 konkurs 193
 konkurssubjekt 49
 konsolidering 164
 krav fra selskapet 181
 krav til kjønnsrepresentasjon 124
 kreditorbeslag 42
 kreditorvarsel 93
 kvalifisert flertall 56, 105
 kvantitativ klausul 163

L

lederens oppgave 127
 legitimasjon 130
 legitimasjonsvirkning 131, 132,
 136
 legitimert 135
 likhetsgrunnsetning 103
 likhetsprinsipp 57
 likvidasjon 199
 lojalitetsprinsipp 61
 lovlig utbytte 145
 lukket eierforsamling 101

M

minoritetsrettighet 41, 56
 minoritetsvern 56
 minstekapital 73
 misforhold 144
 mislighold 169
 myndighetsmisbruk 57
 møteleder 106
 møterepler 106
 møteåpner 106

N

negativt flertall 106
 nettopart 17

nyemisjon 94
 nytegning 95
 næringsvirksomhet 14

O

obligatorisk organ 120
 offentlighetsprinsipp 58
 omfang 20
 omsettelighet 156, 165
 omstøtelse 194
 opphørsgrunn 196
 oppløsning 176, 197
 oppsigelse 156
 organisasjonsstruktur 120
 organkompetanse 129
 overdragelse av selskapsandel
 171

P

pantsettelse av aksje 191
 pantsettelse av andel 192
 personklausul 163
 personselskap 19
 prokura 130
 protokollasjon 127

R

registreringsmelding 37
 regress 81, 83
 regressrett 167
 rente 151
 representasjon utad 129
 representasjonsrett 129
 rett 130
 rettet emisjon 95
 rettsfaktum 89
 rettslig disposisjon 30
 rettsvern 191, 193
 revisor 119, 129
 rådsdirektiv 62

S

saklig myndighet 125
 saksbehandling 122, 126
 sammenslutningsrett 13
 samtykkekrav 158
 samtykkenektelse 158
 samvirkelag 33
 sanksjoner 169
 selskapets ledelse 107
 selskapets tap 181
 selskapsandel 17
 selskapsavtale 24, 64
 selskapsbegrep 15
 selskapsdeltaker 17
 selskapsform 18
 selskapsformue 137
 selskapsformål 64
 selskapsmasse 194
 selskapsmøtets kompetanse 121
 selveiende 31
 selvstendig juridisk person 67
 selvstendighetskriteriet 30
 signatur 130, 131
 sletting av fordring 143
 solidaransvar 80
 solidarisk gjeldsansvar 21
 stemmegivning 127
 stemmerett 101, 103, 122
 stemmerettsbegrensning 103
 stiftelse 13, 30
 stiftelsesbegrepet 30
 stiftelsesdokument 35, 63
 stiftelsesprosedyre 35
 styreansvar 183
 styremedlemmers tjenestetid 112
 styret 107, 124
 styrets myndighet 108
 styrets saksbehandling 113, 115
 særboer 196
 særtrekk 16

T

tidspunkt 102
 tillitsmannsansvar 183, 184
 tingsinnskudd 54
 tingsrettslig sameie 29
 tungtveiende grunn 199

U

ubegrenset ansvar 60
 ubegrenset deltakeransvar 19
 ugyldig vedtak 114
 ugyldighet 169
 ugyldighetsreglene 169
 underpris 143
 utbytte 143
 utbyttereglene 144
 utdeling 143
 utdelingsbegrepet 143
 utdelingsforbud 152
 utelukkelse 171
 utløsning 156, 172
 uttreden 168

V

valgforsamlingen for styret 107
 varighet 20
 vedtaksførhet 127
 vedtekter 62
 verdipapirregister 39
 vesentlig mislighold 199
 vetorett 65

Ø

økonomisk karakter 21
 økonomisk rettighet 41
 øverste myndighet 121
 øverste organ 98

Å

årsakssammenheng 183